

Stockholms läns landstings

ÄGARPOLICY

2003-09-02

STOCKHOLMS LÄNS LANDSTINGS ÄGARPOLICY

1 Inledning

Stockholms läns landsting har som huvuduppgift att förse invånarna i länet med tjänster inom främst hälso- och sjukvård och kollektivtrafik. Dessa tjänster finansieras och konsumeras av invånarna och landstingets uppgift är att tillhandahålla tjänsterna. Målet med verksamheterna är att förse alla invånare med dessa tjänster på ett effektivt, tryggt och rättvist sätt.

Grundpelaren i landstingets styr- och organisationsmodell är roll- och ansvarsfördelningen mellan beställare respektive utförare. Beställarna i form av förtroendevalda befolkningsföreträdare avtalar med landstingsägda och externa utförare om vilka tjänster som skall produceras. Syftet med *landstingets ägarpolicy* är att klargöra hur landstingets ser på sin roll som ägare av produktionsenheter och de två beställarenheter inom trafikområdet som drivs i aktiebolagsform. Ägarpolicyen innehåller även de övergripande riktlinjer och spelregler (generella ägardirektiv) som gäller för dessa landstingsägda enheter.

Ägarpolicyen fastställs av landstingsfullmäktige. De generella ägardirektiven skall, vad gäller aktiebolagen, fastställas av respektive bolagsstämma.

Ansvar för uppföljning och utvärdering av ägarpolicyen åvilar landstingsstyrelsens ägarutskott. Utskottet har även att föreslå ändringar i ägarpolicyen. Koncernledningen har det operativa ansvaret i dessa frågor.

Denna ägarpolicy, som fastställdes av landstingsfullmäktige den x/x 2003, gäller för samtliga bolag i Landstingshuset AB-koncernen samt för Karolinska sjukhuset, Södertälje sjukhus, Norra länets produktionsområde, Stockholms produktionsområde, Södra länets produktionsområde och AB Storstockholms Lokaltrafik. Den gäller även för bolag där landstingsägt bolag äger samtliga aktier. I de fall landstinget eller landstingsägt bolag är delägare i bolag skall prövas i vad mån föreskrifter i ägarpolicyen skall gälla via avtal med övriga ägare.

2 Ägarrollen

De bolag och nämnder som berörs av ägarstyrningen svarar för betydande delar av landstingets kärnverksamheter varför utformningen och utvecklingen av deras verksamheter är av stor vikt för hur väl landstinget fullgör sina uppgifter gentemot invånarna. En aktiv ägarstyrning utifrån ett koncernperspektiv är därför nödvändig.

Ägarstyrning och ägardirektiv skall formas så att respektive styrelses ansvar för verksamheten inte rubbas genom detaljerade föreskrifter. Ett betydande

mått av självständighet skall således finnas inom ramen för ägarens principiella riktlinjer.

Ägarstyrningen skall utformas så att gränsen mot beställarstyrningen blir tydlig. Ägarens roll är att lägga fast de principiella spelreglerna och att på ett övergripande plan, utifrån beställarens prioriteringar, bestämma strukturen för landstingets produktions- och infrastrukturella verksamhet.

Landstinget har som ägare ett ansvar för att stödja enheternas utveckling och på ett övergripande plan se till att var och en av dem ger sitt bidrag till landstingskoncernens mål.

Ägaren eftersträvar en löpande, förtroendefull dialog med berörda bolag och nämnder och särskilt inför ställningstagande till för dessa betydelsefulla strategiska och strukturella beslut. Det är grundläggande för att ägarstyrningen skall vara effektiv och gagna såväl var och en av enheterna som helheten.

3 Driftform och ägande

Landstinget tillhandahåller tjänster till invånarna på tre sätt; med egen produktion i förvaltningsform, med egen produktion i bolagsform och genom köp från externa entreprenörer.

Landstinget väljer, när så bedöms ändamålsenligt, att driva verksamheter i bolagsform eller i bolagsliknande former. Skälen för att välja dessa driftformer kan variera men handlar framför allt om att få väl avgränsade enheter som lättare kan styras och som ger personalen ett tydligare inflytande och ansvarstagande. Genom styrelserna kan andra kunskaper och erfarenheter än de som vanligtvis finns inom landstinget tillföras.

Motiven för att äga enheterna skall behandlas i samband med de specifika ägardirektiven för respektive enhet.

4 Ägarstyrning

Från kommunaldemokratiska utgångspunkter är de landstingsägda aktiebolagen att betrakta som en alternativ driftform för att driva kommunal verksamhet. Bolagen är således en del av landstingets verksamhet där kraven på styrning, insyn och kontroll i princip är desamma som för verksamhet som drivs i förvaltningsform.

Landstingets ägarstyrning tar sig olika former mellan vilka det måste råda samstämmighet och kontinuitet. *Bolagsordningar* för aktiebolag och *reglementen* för förvaltningsdrivna verksamheter är båda grundläggande formella styrinstrument. Dessa beslutas av fullmäktige.

De av ägaren tillsatta verksamhetsansvariga *styrelserna* ansvarar för att ägarens intentioner med bolagen/nämnderna förverkligas. Styrelserna har ansvaret för att denna ägarpolicy följs och att interna, verksamhetsanpassade riktlinjer med anledning av ägarpolicy fastställs.

För bolagen gäller aktiebolagslagen.

Styrelserna har ansvar för att verksamheterna sköts på effektivast möjliga sätt och att den interna verksamhetsstyrningen är ändamålsenligt utformad. De har ansvar för att förändrings- och förbättringsarbetet upprätthålls och för att resurser och organisation förvaltas och utvecklas. Jämförelser skall göras med andra verksamheter och en återkommande dialog med ägaren skall föras.

Styrelsernas arbete kommer att utvärderas årligen av ägarutskottet. Landstingsdirektören ansvarar för att styrelseledamöter ges en introduktion i landstingskoncernens organisation och verksamheter samt den utbildning i aktiebolagslag mm som krävs för uppdraget. Vidare bör styrelseledamöterna ges möjlighet till kompetensutveckling såväl i sitt styrelseuppdrag som när det gäller landstingets utveckling.

I *generella ägardirektiv* klargörs vilka spelregler som gäller i frågor som av ägaren definieras som strategiska och där det krävs en gemensam syn och ett enhetligt agerande.

De *specifika ägardirektiven*, som utformas efter dialog med berörd styrelse, syftar främst till att precisera ägarens principiella uppdrag till var och en av de berörda enheterna. Vid behov tas även andra frågor som är unika för respektive enhet upp i de specifika ägardirektiven.

För verksamheter som drivs i form av aktiebolag skall av ägaren beslutade direktiv fastställas av respektive bolagsstämma.

Styrelserna tillsätter *verkställande direktör* (motsv). Tillsättningarna och därmed förknippade villkor, liksom den löpande lönerevideringen, skall ske i dialog med ägaren företrädd av landstingsstyrelsens ordförande och landstingsdirektören.

5 Generella ägardirektiv

Följande generella ägardirektiv gäller.

- ☐ *Strategiska mål för verksamhetsutvecklingen samt ägarens ekonomiska krav fastställs av landstingsfullmäktige.*

Ägarens ekonomiska krav på bolagen/nämnderna läggs fast årligen av landstingsfullmäktige med inriktningen att de skall vara långsiktigt bärkraftiga. Det är ett krav att enheterna skall uppvisa ekonomisk balans och att

tjänsterna skall produceras så effektivt som möjligt. Även de strategiska målen för verksamhetsutvecklingen fastställs av fullmäktige.

- ☞ *Bolagen/nämnderna ingår i en landstingskoncern med gemensamma, övergripande målsättningar. Därför krävs att enheterna samarbetar med varandra för att nå dessa mål.*

Bolagen och nämnderna har att se till koncernnyttan och undvika suboptimeringar när det gäller landstingets uppgift att förse länsinvånarna med tjänster. De har därvid att följa de riktlinjer för samverkan och samarbete som ägaren anvisar.

- ☐ *Bolagen/nämnderna skall följa samtliga av ägaren beslutade policies.*

Av ägaren (landstingsfullmäktige, landstingsstyrelsen eller ägarutskottet) fattade policybeslut syftar till att lägga fast koncerngemensamma värderingar och åstadkomma ett koncerngemensamt agerande i prioriterade frågor. Policybesluten skall därför följas av bolagen/nämnderna och läggas till grund för respektive enhets interna riktlinjer och föreskrifter.

Nu gällande policies framgår av bilaga.

- ☐ *Bolagen/nämnderna skall teckna centrala kollektivavtal och anlita samma pensionsadministratör som landstinget.*

Det ligger i landstingets intresse att personal kan byta anställning mellan enheter som har olika driftformer och även ha anställning vid mer än en enhet samtidigt. För att inte äventyra framtida pensionsförmåner krävs då att samtliga bolag/nämnder tecknar samma centrala kollektivavtal och nyttjar samma pensionsadministratör som landstinget¹.

- ☐ *Bolagen/nämnderna skall följa den av ägaren beslutade investeringsprocessen*

Investeringsprocessen beskriver den beslutsordning som gäller inom landstingskoncernen avseende investeringar. Av processen framgår även hur ansvaret för att utarbeta förslag till investeringar är fördelat och vilka krav på samråd mellan producenter, beställare och fastighetsförvaltare som ställs. Inriktningen är att ägaren, utifrån koncernperspektivet, fattar beslut om strategiska investeringar. Förslag till investeringar läggs fram av respektive enhet.

---

¹ Detta direktiv gäller inte AB SL och Locum AB som är anslutna till KFS (Kommunnära Företagens Samorganisation)

- *Bolagen/nämnderna skall, innan beslut fattas, låta landstingsfullmäktige ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt*

Ägardirektivet grundas på föreskrift i kommunallagen. Med frågor av ”principiell beskaffenhet eller annars av större vikt” avses bl a ändring av aktiekapital, fusion av företag, bildande av dotterbolag, förvärv av aktier i annat företag, försäljning av aktier samt ingående av avtal av principiell betydelse.

Vidare gäller att större förändringar av principiellt viktiga verksamheter skall underställas ägaren.

I de fall oklarhet råder om en fråga bör bli föremål för fullmäktiges ställningstagande eller inte åligger det bolagen/nämnderna att kontakta ägaren för att få ett klarläggande.

6 Särskilda direktiv för enheter inom sjukvårdssektorn

- *Bolag/nämnder skall visa följsamhet mot de avtal som ingås med beställaren.*

Landstingets styr- och organisationsmodell för hälso- och sjukvården med beställare och utförare kräver tydliga roller men också ett nära samarbete. Ur ägarsynvinkel är det viktigt att klargöra att producerande bolag och nämnder är skyldiga att följa ingångna avtal/överenskommelser.

- *Bolag/nämnder inom hälso- och sjukvårdssektorn skall följa av fullmäktige beslutade riktlinjer och samarbetsavtal med universitet och högskolor*

Som exempel på detta kan nämnas deltagande i utvecklings- och forskningsprojekt, medverkan i AT- respektive ST-utbildning av läkare samt erbjudande av praktikplatser för vårdstuderande.

7 Rapportering till ägaren

Bolagen och förvaltningen har att lämna de rapporter och den information som ägaren och ägarens företrädare begär för att kunna följa upp och utvärdera verksamheterna. Det ankommer på ägaren att samråda med bolagen/nämnderna i de fall särskilda krav på rapportering kan komma att ställas.

8 Revision mm

Bolagen och nämnderna har att följa gällande föreskrifter avseende revision och arkivreglemente.

BILAGA – Policydokument

Policy	Beslutad av	Besluts- tidpunkt
Finanspolicy inkl pensionspolicy	Landstingsfullmäktige	2002
Upphandlingspolicy	Landstingsfullmäktige	2001
IT-policy	Landstingsfullmäktige	2000
Informationssäkerhetspolicy	Landstingsfullmäktige	2003
Miljöpolitiskt program	Landstingsfullmäktige	2002
Personalpolicy ²	Landstingsfullmäktige	1998
Landstingets hälsoplan 2003 - 2006 ³	Landstingsfullmäktige	2003
Program för att tillföra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet	Landstingsfullmäktige	1998
Informationspolicy och grafiskt program	Landstingsfullmäktige	1994
Policy för marknadsföring i syfte att finna utomstående finansiärer till landstingsprojekt	Landstingsfullmäktige	1994
Vägledning för jämställdhetsarbetet	Landstingsstyrelsen	2001
Vägledning för att förebygga och motverka diskriminering	Landstingsstyrelsen	2001
Arbetsgivarpolicy mot alkohol och droger	Landstingsstyrelsen	1998

² Denna policy löpte formellt sett ut vid årsskiftet 2002/2003. En ny personalpolicy håller fortfarande på att tas fram.

³ Behandlas av landstingsfullmäktige den 9 september 2003

Denna förteckning kan komma att förändras genom beslut av landstingsfullmäktige, landstingsstyrelsen eller ägarutskottet.